

162.

5994

Lesk preili.

L.Fulda.

Wanemuise
näitelawa
+ TARTUS: +

Nm 187

Wanemuise
näitelawa
✦ TARTUS. ✦

„Lesk preili.“

Naljamäng.

Ludwig Fulda.

Tõlkinud: K. Kadak.

Lähkaks tähelepanemiseks!
Raamatut pealutakse mavalikult
hoida! - Arakastatud ehk rikunud
eksemplari eest nõutakse 1 rubla.

Osalised:Emilie Reichardt.Dr. Albert Funn, lahtustusteadlane.Abu Abdallah:Fatima.Üks laps.Tegemisekoht: Elutuba Reichardti majas.

(Mõnus sisesead. Keskkus ja kõrvalus paremal pool; paremal pool ees aken. Tahemal pool klaver, naigemal eespool väike ilus kapp. Tahemal pool ühe ilma habemeta värvikandja üliõpilase suur pilt, luurberid ümber; selle ees laud ja toolid.)

1. etendus.

Emilie. (Siis) Funk.

Emilie (üleni muutus riides, istub klaveri ees ja mängib leinamarssi „Götterdämmerungist“).

Funk (tuleb mõne silmapilgu järelt neskelt sisse, katsub kõhatamise läbi enese päält tähelepanemist pöörata; viimati rõwasti.) Freili Emilie.

Emilie (mängu pooleli jättes, pöörab ennast imber).

Teie olete, härra doktor? Kas te siis koputasite?

Funk. Rõwasti; aga teie ei kuulnud. Teie ajasite mind jälle kord minu kirjutuselelana tagant ülewelt ära. Mina olen Wagneri austaja; seda teie teate; seda ei ole mul tarwis kinnitada — aga ikka ja ikka ainult see leinamars — viimati häbenenud päris, et weel elus oled.

Emilie. Ma mõtlesin, kui ma teadnud oleksin — ma arvasin, et te ära olete surnud.

Funk. Tulin eila õhtu tagasi; hakkasin tänase hommiku kohe tööle pihka, ja —

Emilie. Ja mina eksitasin teid! Minge rahulikult jälle üles, teid ei pea enam eksitama.

Funk. Ja te ei küsi minu näest sugugi, oma

wanemate järele.

Emilie. Ma sain alles täna hommiku nende
näest kirja.

Frank. Selle kirja sisu tunnen ma; ja need enam-
muid on ülesandeks teid suusõnal mõtuse tõi-
endada. Oieti tahtsin ma alles külas käigul
tulla, pinnas kuues - tähtsult, pidulikult, amet-
likult. Aga et te mind juba korra ülesõitnud
olite -

Emilie. Siis võite te mind nüüd kuhe piimata.

(Kirja ohuga) Minu pärast. Istuge!

Frank. Istuda - ja, seda võime. Aga teid piimata?
Freid Emilie, kuidas võite teie seda minust arwata!
Maadake, need on ju teie wanemad - teil on ju ainult
need mõlemad - ja kui need tublid inimesed, kellest ma
wäga palju pean - müüda minnes üldud, keska mi-
nust wäga palju peavad - kui neil nüüd see wäga
loomulik soov on, oma tütarit enese juures näha,
wõljas wärske mereõhu käes -

Emilie. Minu ei sünni wõmsate inimeste sekka.

Frank. Teil ei ole sugugi tarwis rõõmus olla; seda
teie näest keegi ei nõua; teil ei ole tarwis seltskond-

listest tohustustest osa võtta. Aga - teie leina vastu
käielis auukartus - supelda mõite teie ometi!

Emilie. Palun, ärge mõõkige nii kergelt minu
leina, misid -

Funk. Kergelt? Rääkisin ma kergelt? Teie leina
vastu käielis auukartus, ütlesin ma. Aga teie -
vaatate teie selle pääle nii kergelt, et te oma wa-
nematele küsist muret teete?

Emilie. Seda ei saa ma rahjuse muuta.

Funk. Prüü Emilie, mõtelge ometi järel - üks
noor tüdruk -

Emilie. Üks vana tüdruk!

Funk. Kahekümme neli aastat!

Emilie. Ma olen vanem kui minu aastad.

Funk. Noh siis üks vanem tüdruk, kes süda-
süvel, ihuüksi sinu toas istub, selle asemel et
oma vanemate juurde mereäärde minna, kes
ennast oma eest ohkkindlalt lukku paneb,
inimeste rõõmust, inimeste süüta luleust osa võtta
ei taha, aastast aastasse mustas riides käib -

Emilie. Minna ei rääv mitte üksi nõnda.

Funk. Teie tunnete ka nõnda - just nagu.

Hamlet - ma tean seda. Aga kui teie leina ka
nii arusaadavaks, nii õigeks ja riiduvääriliseks
peetada, siis peab küsimus lubatud olema: kumb
peab sel lõpp olema?

Emilie. Ainult kui minu elu lõpp on.

Funks. See on võimata - täiesti võimata, sest et
see loomuvastane on. Kõigel on lõpp. Wagneris
"Götterdämmerung", mis on te enne märgisite, on
piis; aga lõpp on tal siiski. Kõrge üht loodu-
seteadlast: ilmas ei ole üsagi asi igavene.

Emilie. Ja igavene trüüdus?

Funks. Seda tahib elav inimene meelt nõuda, mitte
surma.

Emilie. Sääal olen mina teises arvamises. Jätame
see juht.

Funks. Ei, mina ei jätta teda mitte. Ma olen seda
niiid juba korda küllalt teha tahtnud, ma
pean selle üle teiega korda põhjalikult nägema,
mina pean seda tingimata kannilissus, et --

Emilie. Teie olite ennast jü väga hästi ette wal-
mistanud. Alge mureta. Ma kirjutan oma wane-
matel, et te nii palju waeu nägite, kui vähegi
wõimalis.

Frunn. Ah soo, teie arvate, ma räägin ikka
meil kui wahemees - kui diplomatiiline saadik.

Teie eksite. „Kul oli amet; kuid ka arvamised.“
Kui kama sest õige on, kui ma sinna üles
teie juurde korterisse kolisin?

Emilie. Kulmondal novembril saab sest rask
aastat.

Frunn. Mis korrapäält teate teie seda?

Emilie (pidi päält waadates). See oli tema sünni-
päeval.

Frunn. Aha - sellepärast. - Et wahapääl minu
majaperimeestest minu sõbrad on saanud, et
ma teie isale niisuguse karda üüri wõlgu jääda taht-
sin ja et teie ema mulle ünnakompotti ülesse
saotis, kui ma haige olin, - seda nimetan
ma ainult mända minnes, ehk see küll väga
tähtis on. Aga teie ise - meie mõlemate wahel on
ju ka päris kenad naabrilikud sidemed siigi-
nenud, jos sest saadik kui te mulle lubasite
kultangidega wastu pörandat lüüa, kui teie
all slawerit mängite ja mina ülesel töötada
tahan - sest saadik ei wõi ma ju enam teie

sõpruse juures nahelda.

Emilie (soojalt). Seda ei pea teie ka mitte.

Funk. Noh siis. Sõprus põhjeneb vastastikkusu-
se peal. Sellepärast pean ma seda otse oma
kohuseks, teid sellest seisukorrast võixide lühia-
hid abinõudega välja kiskuda.

Emilie. Armas doktor - ma kardan teile: kui
ma teie sõbraks pean jääma, siis ärge paku-
tuge asju, mille jaoks teil iga arusaamine
puudub.

Funk. No kuulge, ma ei ole küll päämoortaja
ja murejünger, aga siin mesti all ei ole mul
just ka mitte just kiwi. Teil oli reitsmeteistküin-
ne aastase lapsena - nõtlemine plikana - raske,
väga raske koostis. Teil naur annupog -

Emilie (nägu rätikuga ninni rättes). Halastage minu
peäle.

Funk. Ja nõtlasti teie tulewane -

Emilie (läbi pisarate). Minu peigmees!

Funk. Kni wana ta seekord oli?

Emilie (waewalt kuuldamalt). Kakskümmend üks.

Funk. Teil kakskümme n'haastane peigmees lah-

kus teist, et ialgi tagasi tulla. Ja läks sinna
 ette, kuhu meie kõik peame minema, warem
 ehk hiljem - loodame, et hiljem. Sellest on nüüd
 rohkem kui seitse aastat mööda, rohkem kui
 seitse aastat! Ja teie mõlemad olite seesures
 ja weel nii uskumata noored, teie ei olnud
 sugugi õigust oma esimese inglise unistuse
 juures terve oma elu kohta otsust teha - ja
 kui ka, kes wastutab teile selle eest, et te te-
 maga õnnelikuks oleksite saanud?

Emilie (näes tõustes.) Hinge, härra doktor!

Jätka mind silmapilk üksi!

Frans. See tähendab, teie saadate mind ära?

Emilie. Ja muudugi!

Frans. Teie viskate mind wälja?

Emilie. Ja!

Frans. See on teie wiimane sõna?

Emilie. Minu wiimane.

Frans. Kää esmärgi pärast võib küll word ka
 häbemata olla. Ma jään.

Emilie. Kää küll, siis jääge - jääge aga! Ma
 tahan teile wastust anda; seda wõlguen ma

tema mälestusele. Kas ma Brunoga ännel-
likuks oleksin saanud - mina Brunoga.

Arvate teie, see on harilik naostus, mille pärast
terve eluaeg leinatakse? On teil siis üldiselt
aimus, missugune inimene see oli?

Funks. Üks värwikandja üliõpilane, nii paljus
kui mina tean.

Emilie. Nii paljus kui teie teate! Teie ei tea mis-
dagi! Nooremehel palus, rüütlikuse tipp, rüüs-
katud lüüde - seda oli ta.

Funks (pildi pääle näidates) On see pilt siin tema
sarnane?

Emilie. Oo, ta oli sada korda ilusam, huvitavam,
mehelikum! Ja siis - see idealne joon suu ümber -

Funks. Teie arvate armi?

Emilie. Ei, seda peeneti, unistavat ilmet - see oli
tõepoolest palju selgem. Ja naeratus tal oli, nii
jõulge, nii vastupanemata, nii võidusindol, ja
tema suured silmad ja rõhk ja hääl - oo! Ja
kuidas ta jutustada võis, oma kahevõitlustest,
oma üliõpilasetempudest - see värskus, see
noorusejõud, see lõpmata hää tuju -

Frunn. Rääkisite teie vahel ka teineteisega
kõrste asjade üle?

Emilie. Muudugi - armastuse üle - inna armas-
tuse üle. Ja kuidas ka mind armastas! Seda
ei ole enam keistkorda olemas; seda ei näi enam
keistkorda olla.

Frunn. Sääb pean ma ometi -

Emilie. Ei, ei! Ta jumaldas ju mind. Käte pääl
takkis ta mind terve eluajaks kandma, mulle päi-
kest kaevasti mahatuma, kui ma seda nõudnud
oleksin; wabtpidamata taktis ta minn jures
olla; iga minut, mis ta minest eemal oli, nimetas
ta põrguaks -

Frunn. Siis ei saa ma hästi aru, mispärast ta
teie jurest nii pikaks ajaks lahkus ja nehe
kõige tumedamasse Aafrikasse.

Emilie. Oh, see maksis tal kibedat wõitlust
millealt. Aga ta tundis, et ta wana õppimisega
hästi edasi ei saanud -

Frunn. Sellest saan ma juba ennem aru.

Emilie. Ta oli liiga humalisk, liiga tuline kuuma
teaduse jaoks, ja siis oli tal ka niisugane

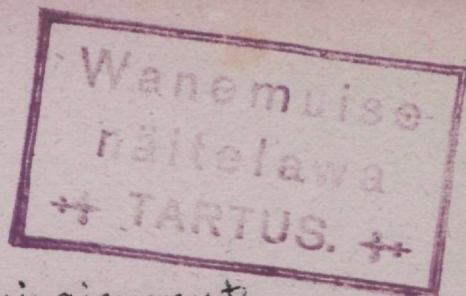
sügew, niisugune otsusehene vastikusetunne
kõige vastu, mis eksami nime kannab.

Frunn. Tuleb sagidasti ette.

Emilie. Tema tahtis elul ennast õpetada lasta,
nagu kõi sine kanglane; ta tahtis kuulust ja
aru mülle jalgade ette panna - ja sellepärast
laskis ta ennast nii kaugele avateleda, et waha-
tahtlikuna sellest õnnetust süis käigust masside
vastu osa wõtta. Ühe, kahe aasta pärast lestis
ta tagasi olla ja siis - (hää ei kuule enam sõna).

Frunn. Ülge tugew, proua Emilie!

Emilie. Ja, ma tahan tugew olla; tema oli
seda ja na. Meie lahkumisetund - ta seisab
minu ees, nagu oleks see alles eila ulund. Ma
teadsin, et see temal südame natwi käristas,
aga ta jäi wälispidi rahulikukes, et seda mülle
mitte weel raskemaks teha. Ja sellel tunnil
wandusime me üksteisele igawest truudust; sääl
wahetasime me sõrmed (wastab kihlasõrmust
oma dõrmes); sääl lõi kas ta ühe loki minna juuks-
test ja mina tema unadest. (Näitab üht nedali-
juugi.) Siin ta on; ma kannan teda: üüdi kui

päeva kui pühendud asja - kui ainuüht,
mis mulle kõige paremast inimesest, kes ial
elanud on, järele on jäänud.

Funk. Ja siis ei kuulnud te temast enam
midagi?

Emilie. Tema kirjad! (Ta näitab väikese kapi
pääle.) Siin nad seisavad - minu pühama
päril. (Avab kapi ja näitab kalle nimetatud asju.)
Siin on mul kõik tema mälestused kaas:

tema värvimüts, tema värvipael, tema jõugi-
laulud, esimesed reusid, mis ta mulle andis,
arved - kõik, mis temaga ühenduses on. -

Alguses kirjutas ta iga päev, siis harvemini -
punduliku postühenduse pärast. Viimse
kiri, mis ma tema käest sain, oli lühike
postkaart Bagamojast, milles ta mind palus
temale tema pikka piiperi järele seata. Ma
tegin seda. Paar kuud hiljem tuli ta tagasi,
sest et teda võimalik ei olnud kätte toimetada.

(Näitab piiperi kapist ja paneb kapi
pääle.) Siin. -
Warsti pärast seda saime me teada, et terve selts-
kond -

Funks. Jätkan. Ainult vähused pääsesinad
ära kannu ääride.

Emilie. Kui ma vähemalt oleksin võinud teada
saada, kuidas ta suri! Tihedas sõjameeluses,
määratu hulga metsameeste vastu võideldes —
nõnda nähti teda kõige viimati. Keegi ei kuulnud,
kuidas tema viimane ohke minu nime nimetas,
keegi ei või mulle kohta näidata, kus ta iganeses
rahus puhkab. Sõutus ükskord tema kõrval
minu, ka see on minult väetud!

Funks. Aga esiotra ei nimu te ju veel mitte,
terve elu on teil ees! Ja isegi kui teil mitte ainult
tema endine pruut, kui teil tema lask oleksite —

Emilie (unistades). Tema lask! — Siis oleks see
mul see kõige suurem õnn vähemalt ükskord
asaks saanud, aga nõnda —

Funks. Aga nõnda peab ta veel kord teile asaks
saama. Kui ta teid tõesti on armastanud, siis
peaks ta teile ju, kui ta võis, hõnast sedasama
ütleva.

Emilie. Ja mina vastaksin talle: sinu unis tahn
ma alla kuni surmani.

Funk. Koh hää küll. See ei takista ainult mitte, et teie selsamal ajal veel kellegi teise oma vete, näituskes oma vanemate, oma süprade, armastaja alikaasa —

Emilie (Kuujans saades). Alikaasa?!

Funk. Ja, miks siis mitte?

Emilie. Kõige selle järel, mis ma teile praegu olen ütelnud, võite teie uskuda —

Funk. Ma mõtlen mindugi niisugust meest, kes nõus oleks seda pilti (näitab pildi pääle) elutappa alles riputama, seda pühkasjadel kappi alla sees hoidma, iga päev teiega kadum harruldasti noormuste üle rääkima —

Emilie. Et mulle selle labi suurte vahet veel tundavamaks teha!

Funk. Seda küll! Ma ei kahtle ju ka silmapilkugi, et Berun Winter võixide hääde amanduste rekastus oli: Ainnelt ärge ihte asja ära unustage: mälestustel on ära seletatav võim. Nad riddavad häid omadusi ja tunnustavad nõrkusi.

Emilie. Temal ei oleud nõrkusi.

Funk. Ja nii sellist huolimata ihel harilikul

suvelisul julgust võiks selle kanglasenija
 vastu võitlust alata; kui üks mees, kes teid
 armastab ja kes ka teie liialdatud leinas puhast
 truudust armustab — kui teid ülesanne
 avatellus, armastuse, truuduse ja õnnise läbi
 teid aegamööda elule tagasi võita —

Emilie. Üks kosilane? Ei, need jätavad mind
 nüüd ameti viimases rahule.

Fruuk. Ja kui siiski keegi leiduks, neid wälja
 jagatud korvide arv ei kahuta —

Emilie. Misnaguist napp ei olegi.

Fruuk. O, siiski — on üks.

Emilie. Kuidas? See ei ole mitte ainult wälja
 mäeldud juhtumine? Teie räägite teatavast
 isikust?

Fruuk. Ja.

Emilie. Jumala pärast — kes see siis on?

Fruuk. See olen mina.

Emilie. Teie?!

Fruuk. Ma palusin eila teie vanemate käest
 teie kätt.

Emilie. Oo, see on ju kuulmata! Ja minu wa-
 nemad — mis nad vastasivad?

Frunn. Nad olivad ilirõõmsad selle mõtte üle, etse mainustatud.

Emilie. See on nende moodu!

Frunn. Nad andsivad mõlemad mulle oma õnnistuse ja teie isa ütles mulle: "Kui teie sellega valmis saate, siis võite minn käest nõnda, mis te aga tahate."

Emilie. Nõnda siis kokku räägitud mäng - minn selja taga! Päris korralis plaan! Ja teie - teie ei häbene sugugi?

Frunn. Ei, mitte pärmugi.

Emilie (tõusva ärevusega). Sellepärast teie pikad kõned minn leiua vastu! Sellepärast teie katsed Brunod halvaks teha. Süpruse kätte all pitsite teie minn käest. minn armu-
se, minn poolehoidmise, minn usalduse - ainult selleks, et viinatis mulle meheleminemul etu-
panekut teha? O, kui madal, kui madal!

Frunn. Wadake, preili Emilie, see pahameel sünnis teile tuhast kardast paremini kui varem teie kurb-
tus. Imekena! Nüüd peaksin ma teid etse armas-
tama hakkama, kui ma seda mitte juba ei oleks

teinud. Olen seda aga juba ammu teinud - kui
 ni nõrku ni sees. Kas see teie päälle ühtegi mõju
 ei avalda? Ma ei taha küll kõlendada, et muld
 nõrkus ei oleks; ma ei taha teid ka elusag
 kõtu pääl kanda, veel vähem teile päikst ka-
 vast maha tunda -

Emilie. No näete nüüd!

Funk. Sest esimene koimeetus ei meeldies teile
 enesele mitte püha pääle ja teine on lood. seteadus-
 liselt kahjures võimatu. Aga teie eest hoolitseta,
 teie eest tööd teha, ühe sõnaga teid õnnelikus
 teha - selles saan ma iga mehe vastu, ükskõik
 kas ta surunud või elus on.

Emilie. Ei, minn auustatud härra doktor, Bruno
 vastu ei saa teie mitte.

Funk. Jga kard.

Emilie (pildi poole pöördult). Mis? Anna kalle
 andeks, Bruno! Ta ei tea mitte, mis ta näagile

Funk (nüüd ka äritatult). Mis? Anna andeks?

Nüüd lähes see lugu mulle liiga kirjures!

Mina olen üks väga viisakas, väga peenine,
 väga haritud inimene. Mina ei ole ühtegi enes-
 mi kartnud. Esimene number - kui teada tahate.

Minis olen kõige üle järele mõelnud - ainult
mitte armastuse üle. Minul on elus seisukoht -
väga häa, väga lugupidatud seisukoht. Ja kõi-
ge selle juures ei pea ma mitte ühe pärsijõmp-
sika vastu saama!

Emilie. Pärsijõmpsas - oo! - minge! Ärge
katsuge veel kurd seda jalgadena kallata, mis
minule kõige pühkam on! Mul on kahju, et
teie tešine nägu nii vähja näeb - õiglaselt
kahju. Ma pidasin teist lugus; teie olksite mulle
palju väinud alla; aga meie sõprus on nüüd
otsas! (Ruttu ära pak. poole. Funks tahab talle
järele minna. Tal löödakse aga uks nina eest
kinni.)

2. etendus.

Funks. (Kõhe selle järele) Abu Abdallah.

Funks (üksi, Emiliele järele hüüdes). Püüdi Emilie! -
(Ähvardab ukse poole). No, outa! - (Pöörab kerk-
ukse poole. Kõputatakse.) Sisse!

Abu (kestelt sisse; kannis noar paksi poole mees
määrana välimusega; pruun närvärk, tume,

wäga pikra ja tugev habe. Pääs on tal tühjimito;
 värwiline siidisärk; flanell ülikond rihmaga,
 ilma mustita. Oma olewus hääsüdamlik,
 enesega rahul, misakuseta kinni jämedusest.
 Räägib naagu inimese, kes enamuses mitte
 enam päris kindel ei ole, mõnikord õiget
 sõna otsides.)

Tere hommikust! (waatab ümber). Noh, kuis
 on siis - ? (Funksile) Kust teie siis olete?

Funks. Sedasama küsimust luban ma enesel
 teile ette panna.

Alew (ennast iseteadwalt esiteledes) Alew Abdallah.

Funks. Doktor Funks.

Alew. Funks? Ei mäleta kuulnud. alewat.

(Märkab pilti, naeratades) Oh! Wasts ameti!

Funks. Teie - teie tulote wäljastpoolt?

Alew. Wäga wäljastpoolt! - Aga kuis siis preili
 on? Teenija ütles ameti, et ta kodus olla.

Funks. See? Teie tahsite preili juurde - preili
 Richardti juurde?

Alew. Isenehest mäista. Kelle juurde siis müida?

Need - need - noh, kuidas müüd üteldakse -

wanad on ju ära reisinud.

Frank. Ja mis te preilist tahate?

Alex. Sähel see teile midagi kurda?

Frank. Igatahes, kui ma jä sõbral' on mul oigus, kui mõni wõõras tuleb -

Alex. Wõõras on häa! Wõõras on suurepäraline! -
Ütlege aga preilile, keegi Africast on tulnud.

Frank. Africast? Olete teie - olete teie wahust
wiimati keegi Bruno Wintert tuttav -

(pildi pääl näidates) selle sääl?

Alex. Tuttav on häa! Tuttav on suurepäraline!

Frank. Mõni sõber, kes sulle tema õnnetu otsa
üle teateid wõib anda?

Alex. Teateid anda - ja - seda teeme!

Frank. Oo, see on - istuge õniti, härra - härra
Abdallah. See saab ju preilit - teie olete wiimati
koguni ise sääl juures?

Alex. Noh, ja kuidas weel!

Frank. Siis tahaw ma aga kuhe - lubage
ainult, et ma preilit paaril sõnaga ette isalministan.
Ja seetõttu natura kergesti äärmusse, ta on
natura närwilise - ja teie aotamata ilmumine -

Alu. Tunnen ma, tunnen ma! Üks niisama-
sugune nagu teine! (Jääb naeratades pildi
ette seisma.)

Funk (kõpatab pah. ukse pääle.) Freili Emilie -
kuulge ühes silmapilk! Teile tuli kübaline.

3. etendus.

Endised. Emilie.

Emilie (filmut läve pääle.) Teie olete veel siin?

Funk (poole häälega.) Siin on ühes härra -
ärge ehmatage - Afrikast.

Emilie. Mis?

Funk. Ja tõendab, tema võivad teile kadunud
üle teateid anda.

Emilie. Oh mu Jumal!

Alu (on Emilie tuleku juures ümber pööranud,
naeratab ja teritab tummalt.)

Emilie (vastab vormilikult terituse pääle; siis
tasa Funkile.) See inimene on mulle õudne.

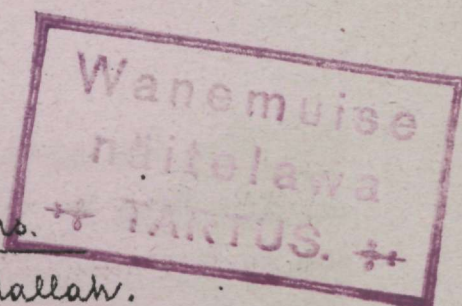
Jääge mu lähedale.

Funk (näitab lae pääle; tass.) Üleval. - Paar
akkordi klaveril - ja ma olen kobe jälle siin.

(Kummardab Alu poole ja läheb raskusest ära.)

23.

4. etendus.

Emilie. Abu Abdallah.

Emilie (kartlikult ja tagasihoidlikult) Minu
herra, ma kuulen praegu -

Abu. Minu herra on häa! Minu herra on
suurepäraline! - - Aga Miili, hiilikene,
waata mulle kurraks tüge nina otsa! Kas
sa siis mind tüesti enam ära ei tunne?

Emilie. His - kuidas - teie olete - sina oled -
toewa jumal - (Wajub pool minestantult, kin-
niste silmadega ühe tuuli pääle.)

Abu (teda aidates) Aga Miili - ära uneti
rumalusi tee! His siis nii pirtsakas on! china
mõtlesin, see saab sulle pärgeli natja tegema -
niisugune - niisugune otamata - noh, kuidas
üteldakse - üllatus. Rõõmustasin selle üle nagu
wikesaaksa üle. No tee mulle seda meelehääd -

(Emilie avab silmad) Koh, kas näed?

Emilie (pea weel keelutet, rõõmu ja mööristuse
wahel koiskudes). Bruno - sina - sina -
sina ei ole mitte surunud?

Abu. Ei.

Emilie. Ja see ei ole mitte unenägu - mitte meeltepettus?

Alex. Mitte naiku! Näen ma siis wälja nagu mõni tant?

Emilie. Bruno - sina - sina elad?

Alex. Kangesti.

Emilie (waatab wahel pildi, wahel tema päält; tahtmata wälja pahwatades.) Jumala päriast, kuidas sa ennast muutnud oled!

Alex. Ja, päris meheks mis meheks saanud - mis? Mitte enam see poisiloru mis seekord.

Emilie. Poisiloru -!

Alex. Isegi natuke raswa läinud. See tuleb paljust riisisöömisest. Saan sellest aga jälle lahti. Noh, ja sina - ikka weel pärgeli ilus; oled ennast suurepäraliselt alal hoidnud.

Emilie. Bruno, oled sina see siis täiesti? Ma ei jaksa ikka weel seda uskuda. Rahkem kui seitse aastat elame me siin summes pidanud -

Alex. Ei wõi ma teile pahaks panna. Ei olewudki võimalust enesest midagi kuulda lasta. Täiesti ilmast lahkus. (Pilku pildi poole heites) Aga pagana

meelitaw minule, et sa selle wana singi sinna
 üles oled naelutanud - ja päälegi süldilehtedega
 garneritud; päris liigutaw! - Kurnastarid algu-
 ses küll hirmsasti minu pärast?

Emilie. Algu ses -!

Abu. Kuisugune wäike kõwuni armastuses
 siputaja plika, nagu sa seesord üled -

Emilie. Mis ma olin?

Abu. Aga Miili, ära uneti hooli! Sa ei saa
 uneti salata, et sa mulle hirmsasti - noh,
 kuidas nüüd üteldakse - et sa mulle kangesti
 järele jooksid. Ja mina sinule riisama.

Emilie. Bruno - sinu rääkimise viis -

Abu. Rääkimise viis? Ah soo. No kat. n sina
 seitse aastat otsa mitte sõna ümber emaneelt kuulda!
 Siis ei wõi sa imestada, Miili, et ma terve hulga
 sellest saadik ära olen unustanud.

Emilie. Mina imestan enam selle üle, mis sa
 meeles üled pidanud!

Abu. Noh, kas näed! Ja minu esimene käis üli-
 iseenesest mõista sinu juurde. Wana arm ei aseta-
 mis?

Emilie. Bruno, sina - sa pead mind wabandama,

kui ma - kui ma selle õnne jaoks veel mitte ei-
geid sõnu ei leia. Kuid on eritsa natuke raske sellega
harjuda -

Alu. Minul ka. Teie vana Europa - liiga rumal!

Emilie. Pilt, mis mulle sinust meelde oli jäänud,
oli nii - nii hoopis teistsugune, ja ka minu mee-
lele veel mõne minuti eest -

Alu. Meeleolu? Oigupoolest, sa olid mustas riides.

Emilie. Kas sa ei aima, mis pärast?

Alu. Ei. Kes on siis teisi ilma sõitnud?

Emilie. (ennast vaevaga valitsedes) O - üks papa
sugulane. Sina ei tunnud teda. - Aga nüüd
selita mulle uneti - kuidas on see võimalik? Kus
sa olid siis terve see aeg?

Alu. Keret süda seda juppi. Ja sääl olusin ma
na praegu veel, kui mitte viimati üks - üks -
nah, kuidas nüüd üteldakse - üks maamerija
omn mind wälja ei viies õngitsenud ja ranna
äärde kaasa wõtnud. (Wõtab paberossi etui wälja
ja pakub Emiliele ka paberossi.) Suitsetad ka?

Emilie. Ei tänan. - Kuidas me siis sinu pääs-
misest midagi ei kuulnud? Ma olen ju üks

koiki teated Africast põhjalikult lugenud!

Abu (on ühe weelitiku oma päikete küljes põlema süütanud ja suitsetab.) Ja, Emili, - Bruno Winterist ei mainud sa midagi lugeda. See on mokas. Seda nime ei kannu ma juba ammu enam!

Emilie. Kuidas?

Abu. Siin on minu nimekaart. (Annab kalle ühe.) Tulipeinise - mis?

Emilie (lööb; nargesti imestanult.) Abu Abdallah?
Mis see peab tähendama?

Abu. Nanda on minu nimi.

Emilie. Mis ajast saadid?

Abu. Sest saadid kui ma Muhamedi usku läksin.

Emilie. Ku - Muhamedi usku? Sa salgasid oma usu ära?

Abu. Pidin! Paha selgite, määrtsijate Allah. amustajate kerkel, katon sinu sääl teisiti teha.

Emilie. Bruno - sa oled türklane?

Abu. Ära müüd pikali kuku. Ega ma sellepärast ei hammusta).

Emilie. Oh Jumal, see on -! Kuidas see siis võis tulla?

Abu. Noh, et sõjanäik meil medama läks, seda sa tead -

Emilie. Seda ma tean. Ja sina pidasid ennast üles nagu kangelane, ka oliv uhke sinu pääle.

Abu. Oli ka põhjust. Ma noainsin neid muste kuradid nagu lävi. Aga viimati minna ühesi tuhanda vastu - sõäl võisin ma nii krohe olla, nagu tahtsin, ei aidanud enam midagi. Nad said mul lihtsalt kraest kinni ja medasivad mind ära, ja ma mõtlesin eneses: saab omi näha, kust küljest nad mind nülginu hakkavad.

Emilie. Hirmus.

Abu. Noh, ära südant ära rikaste. Kui nad mind oleks ära nülginud, ei istuks ma ju siin. Ei - umbrohi ei kasv. Selle järele kui nad mul kõis olivad ära mõtnud -

Emilie. Ka selle sõnnusel, mille ma sulle andsin?

Abu. Selle midugi kõige enne - siis viisivad nad mind viimaks vana pääpupijuku -
Hilbungu kuningas Luanga ette. Minu õnneks

ei oleks see mitte pagan, vaid muhamedlane, nagu terve see trobikandgi - ja päale selle oli ta kangesti teadusehimuline; tahtis iga hinna eest ennast Europa kultuurst siledaks lasta. Mis ma pidin tegema?

Plekkupistmisest mitte juttu, vastuväänimisest alles üteti mitte - ma hakkasin siis tema juures nõnda ütelda kojameistriks.

Emilie. Sina vaenerene, mis sa võis läbi aled pidanud tegema!

Alex. Ah ei, siamaani oli ju päris lühene. Ma õpetasin need narakad ennast kartma! Ainult see wana kõriloikeja - kuningas Awanga - see ei usaldanud mind päris hästi, ja ta ules mul niimati uneti veel krale kallale asunud. Aga kaval poiss, nagu ma olen - mis ma tegin? Ma wõtsin lihtsalt ühe tema tütre omale naiseks.

Emilie (püüsti karates). Mis? Wõtsid naiseks?
Sa võtsid naise?

Alex. Ku ja, Miilike - see oli mõistuse = abielu.
Africas on üks wanasõna: pane nahka ehk lase ennast nahka panna.

Emilie. Seda tegid sa!? Ja wanne - pühalik igawese truuduse wanni, mille sa mulle andsid - see ei eksitanud sind sugugi?

Alew. Ei, tüli. Jumala eest mitte. Sellest oluss mul ka pagana wähe kasu olnud.

Emilie. Ja nüüd - nüüd tuleb sa sellest hoolimata minu juurde!

Alew. Warem ei saanud ma ju.

Emilie. Sa ei arwa onneti, et nüüd kus sa Muhamedi-usku oled -

Alew. Kuidas nõnda?

Emilie. Wõi oled sa oma musta naese koha kaasa toonud?

Alew. Oli wõimata. Waene hubul on surunud.

Emilie. Hubul! - -

Alew. Julia kulme aasta eest pala-stöbesse surunud. Jumal teab, ma ei wõi tema üle midagi paha ütelda. Palju õppinud ei olnud ta muudugi mitte, aga ta oli liigutawalt hääsüdamline inimene ja armastas mind -

Emilie (nutu tagasi hoides). Soo? Toesti?

Alew. Cheeletult!

Emilie. Ja sa ei ütelnud talle sugugi, et sa
Saksamaal juba kihlatud oled?

Alex. Hoidku. Sellest ei oleks ta ku aru saanud.

Emilie (ironiliselt). Siis midugi —

Alex. Aga tema tädi toimis kaasa. Juli-
minuga vanast sõprusest ühes, nagu püüdi-
ksver. Kas tahad teda näha?

Emilie. Näha?

Alex. Ta istub all veerimehe pääl. (Sätub arna
juurde ja annab selle.)

Emilie (poole häälega, enesele). Oo — ma lähen
hulluks!

Alex (hüüab arnast välja). Fatima! Iksko
kõi bau murukku!

Emilie (nagu enne). Siis sellepärast — sellepärast!

Alex (arnajuurde tagasi tules). Ta tuleb. — Ei,
tead, kui ta esiti suurt linna nägi ja esimest
korda mõistlikku kleidi selga püüdi panema — see
oli et kas mine lõhki — noo mine lõhki!

(Ukse taga on hääli kuulda.)

Emilie (mulatas). Mis see siis tähendab? Iksko
hinna —

Abu. Ah soo! (Putabukse juurde, avab selle
pooleni ja nägib välja.) Mis te siis tahate? --
Ja, ja, see on minu tädi! Saake ta aga sisse.

5. etendus.

Endised. Fatima lapsega (keskelt sisse).

Fatima (umbes neljakümneaastane meeginaene
mitte vastumeelselt nägjoontega, lihtsas Europa
riides, ilma kübarata. Kõe kõrval on tal viiel-
aastane noor Europa moodu riides mulatti tütarlaps,
viskab ennast kuhu Emilie es kõhuli maha).

Mamaksi, mamaksi, rinnakari!

Emilie. Ei, mitte nii! Ma palun teid - tõuske
uneti üles!

Abu. Sellest ei saa ta aru, Miidi. (Fatimale, ihe
kuuli pääle näidates.) Kurumbo, Fatima, pumburru!

Fatima (tõuseb üles, istub kohmetult ja võtab
lapse sülle.)

Laps (Emilie pääle näidates). Muxko! Muxko!

Abu (last silitades). Kinnasoni, Kazangru! --

(Emiliele). Fatima ei mäista nimelt veel mitte
tähtegi ühestgi Europa keelest. Ainuke sõna, mida
ta juba teab, on ölv.

Fatima (rõõmu pärast särades ja enesele rõõmu
pääle koputades). Õlu! Fatima, õlu!

Laps (lühel nasa nokku). Õlu! õlu!

Emilie (Abule). Neil on vist hirmu ölle järele?

Abu. Seda on neil ikka.

Emilie, ma lasen kobe tunda. (Sähel taga pooli.)

Abu. Suurepäraline! (Hüüab talle järele.) Tead,
miili - siis võid minna järele ka kobe pandlikese
tunda lasta. Mul on kange jannu.

Emilie (on keskmise avannol ja hüüab välja.)

Minna! - (Käagib tassa välja.)

Abu (on selle aja sees kapi päält oma piibu leidnud.)

Ma võtsin see jostine - see on ju minu väana piip!

(Viit selle hõäs tügas Fatima järele, temale mär-
kidega otsustatult seletades.)

Fatima - tambu lunkokuki.

Fatime (piipu lahtise suuga imestades ja näega
katsudes). Tambu lunkokuki? - Kalli! Kalli!

Laps (nõndasamuti). Kalli! Kalli!

Emilie (tuleb tagasi, pool iseenesile). Minna märisel
meel terveist rõhast. (Pilgu mustade pääle heites.)

Aga see on ju ka -

Alex. Miili, ei, kuidas see mul paudus!

Emilie. Kes?

Alex. Piip. Häa sõna eest papsutari ma temast sulle kuhu natuke ette.

Emilie. Jäta seda, palun! (Wõtab temal piibu pahaselt käest.)

Alex. Na nah?

Emilie. Meil on täsisemate asjade üle rääkida. -

See on sinu armud naise tädi?

Alex. Kuninga Luanga üde.

Emilie. Ja mis laps see on?

Alex. See ussine? - See on ju minu tütar.

Emilie. Sinu -

Alex. Minu tütar Nagangu. Kina plika - eks ole? (Patsutab lapseli põsu pääle.)

Emilie. Ja muidugi - ja muidugi. - Aga see on päris häa! See teeb mulle minu etnuse kergemaks - ja nagu asjad juba kuid seisavad, Bruno, võin ma sulle ainult tänulik olla, et sa mulle kuhu võimaluse annad sind oma perekonna keskel näha.

Alex. Eks ole - naljakaas kupaatus.

Emilie. Bruno, ma ei taha sinu üle kohut mõista, ma ei ole sellises ka kaugelegi rahuliku küllalt. Sa tahtsid igal tingimisel eluse jääda ja sellepärast pidid sa küll nii toimetama, nagu sa oled toimetanud. Mina ei saa selle üle otsustada, nii hästi ei tunne ma Afrika alasid. Aga meie mõlemate waheli peab selgust saama - mida warem, seda parem, ja sellepärast ütlen ma sulle itse wälja: mina - mina ei saa selle lapsele emaks olla! -

Alu. Mida sa ei saa? chittuühest tühest ei saa aru.

Emilie. Siis tahan ma selgemini rääkida! Selle järele kui ma seitse aastat üleüldse enam kellegi ^{ei} kehrendanud, et sa elad, tuled sa tänani minu juurde tagasi. Sa oled selle aja sees häiesti teises munitunud - igas - igast küljest. Poolmetsmees, kirklane, perekonnaisa. Ja sa wõisid silmapilwengi lootä, et mina sekssamares alu jäänud?

Alu (ikka lübusamasse hujusse sathundes) Sõda on häa! Sõdawan aurupeäraline.

Emilie. Sa võisid umale ette kujutada, et mina terve
 oma eluaeg siin istun ja sind ootan? Või koguni,
 et ma oma kõige ilusamad noorusaastad sind
 taga leinates mööda saadan? Et ma ennast
 ilma eest õhukindlalt luku taga panen, oma
 vanematele muud kui muwet ei tee, ihestigi rõo-
 must, ihestigi sünta tõelust usas ei võta? Seda
 võisid sa umale ette kujutada - sina, kes sa
 ise oma vaimet nii halvasti üled pidanud?

Alex (kangesti naerma hakkates) Hahahaha!

Jäta järele; muudu lahen ma lõhki! Hahahaha!

(Naerab väga rõõvast. Fatimaga ja lapse naeravad
 kaasa.)

Emilie. Mina ei leia selle juures midagi naerda!
 Mina leian palju enam, see on kuulmata
 huulimatus sinu poolt.

Alex (pinxamisi naerust tuisbudes) Mitte raha
 eest ei saa niisugust nalja! Lihtsalt esimest
 varti! Ei, need vanad europalased! - Aga kiili,
 kiilivene, arvavad sa siis tõesti, et ma sind
 maksan mis maksab nüüd naisteks taham võtta?

Emilie (kangesti imestades). Kuidas? Sa ei tahas
 seda sugugi?

Alex. Ei tule mul ju sugugi meelde!

Emilie. Mitte? Ja sa ei mõtelnud selle võimaluse
pääle, et ma sulle vast uneti truuks olen jäänud,
vast uneti sind oodanud olen, vast uneti oma
nooruse sind taga leinates nõuda saanud -
selle pääle sa ei mõtelnudgi?

Alex. No, tead, sinu meele järele on raske olla!

Emilie. Kõige selle järele, mis me lahkumise-
kunnil rääkisime -

Alex. Noh, seda võisin ma küll reegi arvata,
kiiski, et sa kõige selle rumaluse pääle küsiselt
ei waata, mis me seekord kokku ajasime.

Emilie. Kõige selle rumaluse pääle! Ja, tõe-
poolest, sul on õigus.

Alex. Ja meie mõlemad võime veel õnnest rää-
kida, kiiski! Niisugusest - kuidas niid mõeldakse
- niisugusest hällilaste armastusest ei saa
elu seegi mõistlikku. Ja alles meie mõlemad -
Allah il Allah - Sellest üsna rääkimata, et
sina minu jaoks liig wana olid -

Emilie. Liig wana - so, so!

Alex. Meie ei oleks ju üldse mitte kokku

ründinud. Sina kui kõrgem tütar - oled
suure haridusega - ei jät! Sul on niisugust
magusat, korralikku sülerotsi jät tantsis -
ja avalikult ütelda, et ei arvasin ma, et sa
ammu juba ännelik naene oled ja (näitab
lapse pääle) ja sul ka juba üks või kaks
niisugust on.

Emilie. Oo, arvad sa, et mul kosilastest püüdis
oli?

Alw. Jii, kus nüüd seda!

Emilie. Kosina kaupka näis neid - kosina kaupka!

Alw. Aga miks sa siis veel kedagi ei ole vastu
võtnud?

Emilie. Miks? Miks? (Ärvi mingisugusele
atsusele jõudes) Noh, ole üsna mureta - ma
olen amale ühe võtnud!

Alw. Oled kihlatud?

Emilie. Juba ammu! Juba väga ammu.

Alw. Siis varsti pulmad?

Emilie. Väga varsti! Koguni varsti!

Alw (häas kuju). No näed nüüd? Ma olen
meti selge pääga poisso! Sest et see sarmis sul

sõal sõrmes mitte enam minu oma ei ole -
seda teadsin ma kogu.

Emilie. Ja, sul on haruldane terav pilk!

Alu. Ja sinu tulevast tunnen ma ju ka.

Emilie. Kuidas?

Alu. See ei tinnud ometi mitte ilmaargata
nõnda, nagu oleks tema kõige selle peremes siin.

Emilie. Keda sa siis arvad?

Alu. Koh, seda doaktori, kes siin enne oli.

Emilie (kohmetult). Doktor Funki?

Alu. No näed? See sünnib sinule! See on nagu
sinu jaoks sündinud! See päris eht Saksa
raamatukoi!

Emilie (ruttu). Mitte ühtegi halba sõna temast -
seda palun ma väga. Doktor Funk on peenikene,
väimvixas mees - mees, kellel eskuiguline,
silmapaistev seisukoht on, kes kõik omad eksamid
on ära teinud - esimese numbriga, kui sa
seda teada tahad! Iga tüdruk võib ennast õn-
nelikuks pidada, kui ta niisuguse mehe saab,
ja sina võiksid rõõmus olla -

Alu. Ma olen ju rõõmus, Miili! Ma olen ju

rõõmus! Niiid lähem ma päris kergema südamega Afrikasse tagasi.

Emilie. Sa tahad jälle sinna tagasi minna?

Aliu. Isemesest mõista! Mis peaksin ma siis siin pääle hakkama? Püksipõhja pääle istuma ja tuupima, kuni ma mustaks lähen? Ei, sääl teisel pool mõistetakse niidid palju paremini hinnata. Mul on valida; hiilgavaid parimised kulme riigi poolt. Mis Afrikas ära teha võib, Aliu Abdallah teeb.

Fatima (on selle aja sees lapsuga klaveri juurde läinud, on seda igast küljest waadeldud, käe mitte kurda klavvide külge pannud ja jälle kartlikult tagasi tõmmanud; niidid küüal ta elawalt.) Aliu Abdallah, ikk kangararo!

Emilie. Mida ta tahab?

Aliu. Mängima pean ma selle wana klimperdamise kasti pääl. Age sul on õigus, Fatima, täna peab pidu olema! Waatame õige, mis meil meel meeles on. (Istub klaveri juurde, mängib mitterunnikalisele jämedalt ja laulab selle juurde üht üliõpilase laulu.)

Fatima (sattub meelestusse vaimustusse; esiti hüüab ta.) Kali! Kali! Abu Abdallah kangaroro! (Siis tantsib ta loas ringi, laps käe pääl, kes ka häädmelt avaldab.)

Emilie (seisab nõuta ja vaatab pääd rasputades päält).

6. etendus.

Endised. Funx.

Funx (kuskelt sisse, kulme täidetud õlleklaasiga; vaatab silmapilks aega inestades võraid ja lähib Emilie juurde, kuna Abu edast mängib.)

Siin on ju lõhn laialt! - Vähandage, preili Emilie; aga mina arvasin, et (klaveri pääle näidates) see kokku näägitud märquandmine oli. Joaksin kui naal trepist alla, ja Minna andis mulle siis selle õlle kaasa. Tema ise ei julge sisse tulla, ta tõendab, siin olla wanakuri ühes oma wanaemaga.

Fatima (Funxi nähes) Õlu!

Laps (naisamuti) Õlu!

Abu (jätab mängimise ja pöörab ümber)

Wätku mind pagan - doktor pulmaperemees -

suurepäeline! (Wõtab tema käest õlle ära ja paneb par. laua pääle.) Nah, siis võime koke selle pääle jura, doktor! Soovin teile õnne!

Funk. Soovite õnne? Millenes siis?

Emilie (natsub Funkile märku anda, mida see ei näe.)

Abu. Teie kihluseks iseenesest mõista.

Funk. Ahin -

Abu. Ma tean ju kõik. Rõõmustan nagu hõtkotlane.

Funk. (näeb Emilie närmisid.) Ahin kihluseks - preili Emiliega?

Emilie (reutu ja tass.). Olge uneti võime!

Funk. (nõndasamuti) Aga kõige suurema häamelega (Abule, tema näht raputades.) Ma tänan teid, härra Abdallah. Ja, teie tohite mulle õnne soovida. Ma olen õnnelik, üliõnnelik!

Abu. Usun ma, usun ma. Tema on seda ju ma.

Funk. Eks ole?

Abu. Paris meelitu teie järel!

Funk. On ta teile seda ütelnud?

Abu. Miks ei pidanud ta siis seda tegema?

Finn. No muudugi, miks ei pidanud ta siis seda tegema?

Alu. Noh, siis andke õige inimestele üks muus!

Emilie (Kohkudes tagasi pöörates). Mis?

Finn (nagu enne). Olge omati nõus! (Kõvasti)

Tule, minu armast pruudike! (Surdleb teda.)

Emilie. Oo! -

Alu. Nõnda on õige! Veel kord!

Finn. Veel kord! - Tule, minu magus kallike! (Surdleb teda veel.)

Alu. Aga nüüd pean ma ühe kuuks koldama.

Muidu kukun ma ümber. (Islub Fatima ja lapsega lausa juurde; löbus gruppe; kõik kolm joovad.)

Finn (Emiliega ettepoole). Wäga kena härra, see afrikalane. Wäga mõistlikud waated!

Emilie. Oo, see on hirmus, hirmus! -

Finn. Et ma teile kaus muus andsin?

Emilie. Seitse aastat niisugust inimest taga leinanud!

Finn. Niisugust inimest? - Mis? Seda sõäl? See on too ise? Minu surunud võistleja? Rülitli lirk-

kuse tipp, kehastatud luule? kuis, kelle oma
teie kunni surmani kahtsite olla?

Alex (lana juurest) Prosit, doktor! (kuna
Funks ei kuule, kõnemini) Prosit, doktor! Kas
te siis ei kuule? Teie peate elama!

Funks. Teie ka, minu kallid! Elage! Elage!
Seda võlgnete teie minu hingerahule. — Eks ole,
preili Emilie?

Emilie. Ja, kui ta surmuses alles jäänud, siis
oleksin ma teda igavesti armastanud.

Funks. Aga nüüd, kust ta elus on —

Emilie. Nüüd võtan ma vist küll mõne
teise.

